

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS HAJDUMEGYEI FÜGGETLENSÉGI PÁRT HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Előfizetési árak:			
Helyben.		Vidékre küldve:	
Egy évre	10 kor. — fill.	Egy évre	16 kor. — fill.
Fél évre	5	Fél évre	8 . . . . .
Negyed évre	2	Negyed évre	4 . . . . .
Egy hónap	—	Egy hónap	1 . . . . .
Egyösszám ára 4 fillér.			

Főszerkesztő: **BENEDEK IÁNC.**

Felelős szerkesztő: **Hj. MORICZ PÁL.**

Kiadók: **HOFFMANN és KRÖNOVITZ.**

Hirdetési díjak:

Hat havasos petit sor 10 fillér. Nagyobb terjedelmű és többször megjelenő hirdetések jutányosan. — Apró hirdetés minden sor 4 fillér.

István király jobb keze.

Azon időkön kezdem, mikor még a magyar nemzet ösmerte királyának a jobb kezét is . . . Hejh, rég voltak azok az idők, mikor még magyar királyok trónoltak Székesfejérvárott, Visegrádon, Budán.

Azon szebb magyar időkben élt egy ezüstfehérszakállas magyar király, István király, ki pusztai sodró vihar-ként vándor és erős népünket alkotmányos, törvényes szervezettel és a vad, kemény lelket szelidítő hit meny-nyei fonalával ehhez a véráztatta föld-höz, az Atilla és Árpád földjéhez kötötte a legutolsó magyar sirdombjának bezártáig.

Ezt az ezüst fehér szakállas István királyt a római katolikus egyház szentjeinek is sorába avatta.

A mi kálvinista hitünkben a szentek ki vannak zárva, de a mi magyar lelkünkbe nemzeti szentként ragyog és él az első magyar király, István király emléke. És most midőn holnap nevének, emlékének ünnepe következik reánk, szeretettel, hálával röpdek körül őt emlékezésünk fehér galambjai . . . És bár a tiszteletére tartott hódoló körmenetben nem is veszünk részt, az ünnepi áldozók sorá-

ban lelkileg mi is ott vagyunk. És kegyelettel és hódolattal fordítjuk tekintetünket amaz aranyrámás kristály-üvegszekrény felé, melynek selymes párnáján az erekig, a csontig aszott, szikár, feketült mumia kéz fekszik. A hagyományok szerint az első magyar királynak, a szent királynak jobb keze ez, mely áldást hintett nemzetére, mely szántani, vetni, házat építeni, családot nevelni, szülőföldet szeretni tanította a pusztai sodró vihar-ként vándor és erős magyar népet.

Becsülje meg tehát minden igaz magyar ezt a királyi szent jobbot. An-nál is inkább becsüljük meg és helyezzük szeretetünk, tiszteletünk, há-lánk szent oltárára, mert hisz az utóbbi századok óta a királyi jobb kéz igazi csoda előttünk ; mert hisz az utóbbi századok óta a királyoknak — legin-kább — csak a balkezét szenvedjük mi árva magyarok. Ez a balkéz volt az, mely vetéseinket letiportatta. Ez a balkéz volt az, mely családi tűzhe-lyeinket feldulta. Ez a balkéz volt az, mely a véráztatott és balzsamvirágos szülőföldről tengerentúlra üldözi a nemzet ezreit. Ez a balkéz volt az, mely idegen sintéretet hajszott nyakunkra és bitófákat állított a szabadság diadal és dicsőség oszlopainak helyére.

Ez a balkéz volt az, mely suj-tott, préselt, de a gyalázatos szolgaság vérhullajtó kinjai között sohasem eny-hitett minket árva magyarokat, csak sujtotott, csak ostorozott, csak tépdese-t, csak vagdalt, csak hóhérolt és sar-czolt . . .

Becsüljük meg, hódoljunk tehát (ha papisták, ha kálvinisták vagyunk!) azon arany rámás üvegszekrénybe zárt fekete csontkéz kegyes, áldott emlékének. Hisz egy királynak, egy magyar királynak a — jobbkeze ez!..

Ifjabb Móríc Pál.

A „máramarosi zsidókról.”

Irta: **dr. Hamvai Lajos.**

II.

Tudvalevő dolog, hogy az orthodox zsi-dóknak egy középponti szervezetük van Buda-pesten: az ugynevezett országos zsidóköz-vevitő iroda.

A szervezeti szabályzatok szerint az dönti el a hitközségekben felmerült vi-tákat.

Ez irodának a feje hosszu ideig egy Reich Ignác nevű uri ember volt; a ki lelkületénél fogva határozottan húzott a chaszidizmus felé. Ő alatta erősödtek meg Munkács és Sziget és ragadták maguk-hoz az ország egy nagy vidékére a hege-móniát.

Dal a szerelemről.

Furcsa is az a szerelem,
Egy kézfogástól megterem,
Reggel a lányt se ismered
S este se lesz: már szereted.

Furcsa is az a szerelem,
Alig jő s elszáll sebesen.
Ma még örülten, vadul szeretsz,
S holnap szépen mindent feledsz.

Gyorsabban nyílik mint a virág,
Gyorsabban hervad mint a virág;
Röpke mosolytól nyílott ki tegnap
S egy bántó szótól mára lehervad.

Ragyogás közt ma megszületik,
S holnapra már a sirba teszik.
S azután? Nos hát aztán feltámad
S nyomán jár újra dal, gyönyör, bánat.

Vértesy Gyula.

A debreczeni zendülők.

— Elbeszélés. —

Irta: **Oláh Gábor.**

Tíz óra után nyílik az ajtó: jönnek a nagy fejűek. Legelől Kerekes Mihály, Deb-reczen bírása, jobbról mellette Váci András esperes, balról Szokolai uram, utánok öt vagy hat kihizott prédikátor és a taná-csosok.

Helyet foglalnak. Szokolai az ünnepi csöndben feláll és előadja az esetet. A tisz-tes férfiak fejcsóválva hallgatják. Némelyik közbe hűmget, másik siralmasan ereszti ki száján: „aj haj!” ásítani akart, de szégyelt. Szokolai tüzesen beszélt. Mondókáját ezzel fejezi be:

— Nagytiszteletű és tekintetes uraim! Ez oly hallatlan casus a hazában, a milyen talán soha nem esett! Engem megsértettek. Személyemet sértették meg, személyemben a schola magistratusát! Ez megtorlást ki-ván. Kemény megtorlást. Az ifjuság mulla-tozik, fajtalan énekeket kántál, tilalom elle-nére bűnös tánczba keveredik, sötétben buj-kalva korecsmákat frequentál, gyalázza elől-járóit, conspirál, seditiót kavart — és nem tökéletesíti magát a tudományokban! Ez az

ifjuság nem studiosus, hanem seditiosus! Seditiosissimus! Büntetni kell!

Szokolai kiveresedve leül, a tanácsosok egymásköz suttognak, a bíró köszörüli torkát, az esperes a padlást vizsgálja, a ke-menceze háta mögött pedig figyel a kis lány, hogy még a szive dobogása is majd eláll.

Egyen-ketten szólnak a dologhoz, hu-zódik-balasztódik az ügy, míg utoljára feláll Váci esperes ur es súlyos szavát belökvén a határozatok serpenyőjébe, ilyen végezésre terelte a tekintetes tanács határozatát:

— Minthogy Szokolai uram előadásá-ból azt vettem ki, hogy ebben a seditióban épen a diákság két feje, mondhatnám: két szarva a fő-fókolompos, scilicet a dominus senior és a dominus contrascriba: annak-okáért proponálok a tekintetes és nagytisz-teletű tanácsnak, hogy fejülmondott két zendítőt, mint konkolyt a nemes buza közül, szedjük ki, vonjuk vallatóra és sujtuk a megérdemelt büntetéssel.

Ebben meg is állapodtak közakarattal. Még ott melegeben egy tisztos taná-csost, Sugó Péter uramat fel is kérték, hogy ne terheltesse a scholába fölfaradnia a va-rosi tanács képviselőjében, fölszólítván az ifjuságot a két fődezentor kiadására. A töb-binek bántódása nem lesz.

Az ő halála után Lipschitz Lipót, az abaujszántói rabbi, lett az iroda vezető feje.

Ez minden igaz kishitűsége mellett felvilágosodott, magyaros műveltségű ember.

Sokkal jobban megvolt azonban erősödve Munkács és Sziget, semhogy ezek az ő szellemi vezetésének meghódoltak volna. Ma már tehát az orthodox zsidóságban is két erős tábor áll egymással szemben.

Az egyik a civilizációtól éppen nem idegenkedő tábor, a melynek fő várai Pozsony, Vágújhely, Kismarton, Papa és Nagyvárád. Ezek nemesak egészen korszerű elemi iskolákat tartanak fenn, hanem polgári illetőleg alreális-kolákat is.

Ezekben az iskolákban a rendes világi tárgyakon kívül intenzív hébertanítás folyik.

Az onnan kikerülő generáció a mellett, hogy a világi tudományok elemeiben tisztességes jártasságot szerzett, nem ingott meg ősi hitében és nem vágyik elbagyni azt a társadalmi kört, a melyet atyjának foglalkozása — a mely az övé is lesz, — neki kijelöl.

Jellemző például az orthodoxok erre a csoportjára az a tény, hogy Vágújhelyen az „orthodox“ hitközség rabbija doktor filosofiae.

A másik táborban az említett vidék zsidósága tömörül. Csak egy pillantást kell vetni ennek iskolai viszonyaira és rögtön feltűnik a különbség. Sehol egy zsidó elemi iskola nincs. Ezek helyett azonban bőven burjánzik a zugiskola, az az ugynevezett cheder. (Például Hnánason is egész sereg zugiskola van, melyek fölött a hatóság könnyelműen szemet huny és melyek minden ellenőrzés nélkül burjánzanak. Szerk.)

Ismeretes dolog, hogy a zsidók rituális nyeive a héber.

A zsidó vallás ugyan csak 13 évet betöltött fiutól kivanja a vallás szabványainak betartását, ezek a zsidók azonban a 4-5 éves gyermekektől követelik meg, hogy héberül könyvből imadkozni tudjon. Tehát már ebben a korban küldik a chederbe, a

Evvel a tanács feloszlott.

Szokolait a bíró és az esperes vette partfogásába. Kart karba öltve vonultak a bíró lakására, várni a jövendőt. Sugó uram pedig rendbe szedven hivatalos személyet, megeredt a collegium irányába.

A mint a nagyfejük kihúzzák lábaikat a teremből, a kis Javor Mari is nagyot lélekzik, kibukik a sutból, fülel egy kicsit s aztán mint a tanult macska, suhan ki az utcára, hogy felkeresse odahaza Suba Jancsit. Nincs vesztetni való idő: Sugó uramat meg kell előzni!

A kapu alatt összeütődik Jancsiva, a kit már tört a happaré, kegyetlen bizonytalanságában. Elibe jött a hirnek.

Javor Mari megragadja a fiu vállát és odasugja neki szaporán:

— Jancsi! Mindent hallottam! . . . Szokolai ur mérgeződik! Morozsánt meg csalánosít elakarják fogni! Rohanj a schoolába! Mert egy posta már innen is megindult. Vágj elebe.

Azt se mondta Jancsi: vaskalap! Csak szügyébe vágja fejét és koporezolt végig a nagy szárazföldi dobogón, sebesen, mint az ördögsekér, egyenest a collegiumnak. Sugó uram még Csapó-utca szegleténél sem járt, mikor már ott lihegett a szenioratusban.

Vártak.

Elfújta, hogy mi mindent hallott. (Nem merte volna bevallani, hogy nem a maga két jó fülével hallotta az elmondottakat.)

(Folyt. köv.)

hol rendszerint minden egyéb tudományban teljesen járatlan tanító keze alá kerülnek. De nem csak olvasni kell neki tudnia, hanem a szöveget is meg kell értenie, így tehát csakhamar a fordításhoz fognak.

A mi értelmünkben vett módszerről persze szó sem lehet. Egyenesen a bibliát fordítják és rövid idő múlva rátérnek az aram és ujhébernyelven írt kommentárookra. Hébernyelvtant tanítani tilos; mert az már epikureus szokás.

„Epikureus“ görög szóval jelzik, a talmudisták a vak hitben kételkedőket, vagy megrendülteket.

Mint hogy állami iskola kevés helyen van, rendszerint nem tesznek eleget az iskolakötelezettségnek. De ahol el is küldik az elemi iskolába, ott is bámulatossá csekély az eredmény; mert a gyermek rendszerint a chederből fáradtan megy az iskolába és iskolából fáradtan vissza a chederbe. Meg kell nézni ezeket a szegény páriákat, milyen sápadt sovány, ideges, keráven már 10 esztendőskorában az egész generáció. Ezután kezdődnek a talmudiskolák, először valamely bucher (talmudista) vezetése, majd a rabbi vezetése alatt.

Ezek a rabbi iskolák (jesivák) teljesen a középkori skolasztikus iskolák maradványai. A rabbi csak a nagyobbaknak magyaráz, ezek tanítják viszont a kisebbeket.

E mellett a világi gyakorlatoknak tulzó művelése, a világi élettől való teljes elvonulás annyira egyoldalúvá teszi, hogy szinte semmi egyebet nem ismer, mint a vallási dogmákat, mert magát a tanulást is vallásos kötelességnek tartja.

Szarmata külséjében magyar szemnek ijesztő, modorában felszeg, hitgyakorlásában tulzó, minden világi dologban járatlan, úgy hogy — hazassága után — hosszú ideig aposa védőszarnyai alatt marad; később pedig inkább az asszony vállaira nehezedik az üzletvitel terhe mint az övére.

Egyetlen tekintély előtte a rabbi, akio szinte imadattal csüng. Egy-egy jesivába 2-300 tanuló gyűl össze, a kik aztán szerte szélednek, magukkal vivén azt az egyoldalú világnézetet, amelyet magukba szívtak.

Jóllehet tudománnyal foglalkozik, meri hiszen a talmud és annak számtalan kommentárja tele van teológiai, filozófiai és jogi elvekkal, a más tudományokban való teljes járatlanság miatt felfogása olyan ósdi, hogy az ember érzi a 800 esztendőt, amellyel az tőle hátra van.

Úgy vagyunk velök, mintha például találkozánk olyan emberrel, a ki világi semmi egyebet nem tanult, mint Szt. Ágoston filozófiáját; ezt én annak a kommentárjait azonban minuciózus pontossággal ismeri. Nem hallotta hírét sem Des Cartesnak, Spinozának, Kantnak és Comte Agostonnak; nem tud összehasonlítást tenni az egyidejű és későbbi felfogások között; nincs historiai és irodalmi ismerete. Úgy áll tehát előttünk mint egy őszeresnek lim-lommal telt kamarája, a melyben sok olyan dolog van összevisszaságban, a mely valaha értékes volt, most azonban értéktelen.

Ilyen hivei támadnak a rabbinak — elbeszélés folytán — messze földön.

Nem csoda tehát, hogy ha ezek a főbb jesivevezető rabbik szellemei befolyásukat mindig terjesztik és őragbitik.

Az ő szavuk feltétlenül dönt abban, hogy egy-egy helyen kit választanak rabbinak vagy akár sakternek. Ezt a befolyásukat aztán bőségesen ki is használják. Ha valamelyik község olyan saktert választ, a ki nekik nem tetszik, azt egyszerűen megfosztják a sakterkedésre való jogosultságtól. Ez ellen azon az egész vidéken, a hova a rabbinak szellemi befolyása terjed, nincs apelláta.

Tessék ezt a két tábort összehasonlítani: alig van köztük rokon vonás, holott ugyanazon orthodox szervezettű zsidóság hivei.

A chaszidizmussal együtt jár a felekezeti türelmetlenség és agresszivitás.

Ez a harczó tábor: az eklézsia militans. Ezzel szemben áll a józan orthodoxizmus, amely a talmudi tudomány belterjes művelése mellett a világi tudományokba is belekóstol.

Jól tud magyarul, vagy németül: már a szerint, hogy hol lakik; kedvenc költője a német résznek Schiller, a magyarnak báró Eötvös József.

Lényén, tudományos felfogásán bizonyos ódság vonul keresztül, a mely ugyan hat a teljesen modern műveltségű emberre, mintha például egy jogászbálban felállana egy jóképű öreg magyar ember és eljárná a régi verbunkost.

Mikor már nagyon sok reszkető csárdást látott az ember, jól esik a szemnek az a régi becsületes magyar táncz.

Sok igen értékes elméjű ember van köztük, a kivel bizony érdemes szóba állani. De, sajnos, e vidékről messzire kell elmenni, — hogy erre a fajtára találjunk.

És ismertem jó néhányat közülök. Egyik képviselőjük örök emlékezetemben is marad. A múlt évben halt meg 84 éves korában. Benedikt Bernátnak hívták; nagykallai orthodox rabbi és nekem nagybátyám volt. Egy szent életű böles; egy patriárka, a lelki és erkölcsi élet tisztaságának mintaképe. A zsidó vallás minuciózus törvényeitől soha egy hajszálnyira sem tért el, de a mellett magyarul, németül, francziául és angolul tökéletesen beszélt, írt és olvasott. Bródy Sándort már nem ismerte, de Jósikát, Vas Gerebent, báró Eötvöst és Jókait igen . . . Kallai deák koromban ő tanított engem francziául; és még pár hónappal halála előtt Shakespere ról és Byronról beszélgettünk.

És minő tragikus volt ennek a tökéletes embernek a sorsa: megérte azt, hogy az ő községe a máramarosi chaszidizmus árjába sodródott. Olyan volt a helyezete, mint annak az ősi sziklának, a mely körül a zavaros hullámok minden termőföldet elsodortak.

Ma már e szikla is kidőlt és a szigeti áradat teljesen urrá let: papjuk már a sziget — huszt — munkácsi triász kreaturája.

Igy terjedt az az árabban az irányban, — a melyet első cikkemben megjelöltem, — mindinkább előre.

Lipschitz Lipót igyekszik ennek gátat vetni; sajnos azonban kevés eredménnyel. E vidéken a hatalom az ő kezéből teljesen kisiklott.

Mint két ellenség áll már egymással szemben a két tábor és érdekes — megfigyelni azt a magaviseletet, a melyet ezek egymás iránt tanusítanak és a véleményt, a melyet egyik a másikról táplál.

A chaszid zsidó a másakra bizonyos lenézéssel mondja rá, hogy „német“ (zsidóul „dacs“, héberül „áskenáz“). Ezt körülbelül olyan értelmezéssel mondja, mint a magyar, amikor — rámutatván valakire — azt mondja „nimet az árva“, vagy a német, amikor így aposztrofál valakit „grader Michel.“ Bizonyos gondolkodásbeli egyenességet, a mely az ügyfogyottsággal határos, akar ezzel kifejezni.

A másik pedig a chaszidra bizonyos megvetéssel használ olyan kifejezést, a mely körülbelül a „tánczó dervis“ szinonimja („kacsalábnak“ azaz kacsalábu, czélzás a harisnyás viseletre.)

A ki a két tábor jellegző példányait ismeri, lehetetlen, hogy el ne ismerje, mennyire közel járnak e gunynevek az igazság-

hoz. Vajon észrevették-e a mi államférfiaink ezt a helyzetet és számot vetettek e maguknak róla?

Én kötve hiszem. A mi vezető politikusaink nem igen mélyednek a néplélek tanulmányozásába, miért is ha valamely különös ártalmas jelenséget tapasztalnak, úgy tesznek, mint a maradi orvosok, nem a láz okát gyógyítják, hanem a lázat csillapítják.

Az alföldi szocializmust csendőrel, a „máramarosi“ zsidókérdést — ruthénakezítővel oldják meg.

Szerencsére az alföldi szociális kérdés megtalálta a maga Vadnay Andorját, — vajjon megtalálja ez a zsidókérdés is a maga — Vadnayját?

A cipőkiállítás kitüntettjei.

Kik kaptak kitüntetést?

A cipőkiállítás bíráló bizottsága befejezte hosszú munkáját és tegnap közreadta bírálatának eredményét. Konstatáljuk, hogy a bizottságot alig vezették mellék tekintetek s igyekezett mindenben kifejezést adni meggyőződésének.

Alább adjuk csoportonként a kitüntetettek nevsorát, megjegyezvén, hogy azok, a kik áruk megjelölése nélkül, versenyen kívül állítottak ki, szintén kaptak elismerő oklevelet.

A kitüntetett kiállítók a következők:

I. csoport Budapest.

I. Aranyérmeket nyertek: Az első aranyérmeket nyerte: Ury Imre budapesti cipésmester, A debreczeni cipészársulat aranyérmeket nyerte: Csákány Károly budapesti cipésmester.

II. Ezüstérmeket nyertek: Bedő József budapesti cipésmester. Neme Imre budapesti cipésmester. Márton Lipót budapesti cipőfelsőrészkészítő. Benzsel Károly budapesti cipőfelsőrészkészítő. Damjanovics Ödön budapesti cipésmester.

III. Bronzérmeket nyertek: Marschal Antal budapesti cipésmester. Kvintovics Lajos budapesti cipésmester. Bretter Bertalan budapesti cipésmester. Nagy Domokos budapesti cipőfelsőrészkészítő. Rosenberg Miksa budapesti cézjelzőkészítő. Geller József budapesti kaptafakesztő.

IV. Elismerő oklevelet nyertek: Fohn Ábrahám budapesti cipőfelsőrészkészítő. Faragó Andras budapesti cipésmester. Héger Péter budapesti kaptafakesztő.

II. csoport sz. kir. és rendezett tanácsu városok.

I. Aranyérmeket nyertek: Az első aranyérmeket nyerte: Orbán, Nagy és Tamás székesgyőri cipésmester cég. A debreczeni cipészársulat aranyérmeket nyertek; a) Szabó József kecskeméti cipésmester. b) Cziczó Lajos debreczeni cipésmester. c) Varga Imre debreczeni cipésmester. d) Széplaky József debreczeni cipésmester.

II. Ezüst érmeket nyertek: Elfenbein és Klein debreczeni cipésmester. Horváth Lajos gyöngyösi cipésmester. Kovács Dániel gyöngyösi cipésmester. Weidner József debreczeni cipésmester. Griemann Gyula debreczeni cipésmester. Bók László soproni cipőfelsőrészkészítő. Fischer Menyhért debreczeni cipésmester. Furian János pozsonyi cipésmester. Maloniczky Géza miskolci cipésmester. Péter Ferencz kolozsvári cipésmester. Szűcs és Nagy szegedi cipésmester.

III. Bronzérmeket nyertek: Pataky Béla kolozsvári cipésmester. Jánoska Titusz pozsonyi cipésmester. Récei Simon ka-

posvári cipésmester. Tóth Ferencz debreczeni cipésmester. Weidner János gyöngyösi cipésmester. Scheider Péter losonci cipésmester. Réthi György debreczeni cipésmester. Kupás Mihály nagybányai cipésmester. Weisz Márkus kaposvari cipésmester. Veress Vilmos brassói cipésmester. Tanczos Gyula marosvásárhelyi cipésmester. Török György kassai cipésmester. Sikorszky Gyula miskolci cipésmester. Nagy Gyula györi cipésmester. Simon Imre debreczeni cipésmester. Szilágyi György debreczeni cipésmester. Müller Gotthard debreczeni cipésmester. Liener Samuel debreczeni cipőfelsőrészkészítő.

IV. Elismerő oklevelet nyertek: Benczeleitner József pécsi cipésmester. Cemann András besztercebányai cipésmester. Menninger Ödön egri cipésmester. Gózei János szatmári cipésmester. Helfer A. István temesvári cipésmester. Varga István debreczeni cipésmester. Kecskés Sándor debreczeni cipésmester. Kókay Antal szabadkai cipésmester. Kelemen Andras brassói cipésmester. Kertész Pál györi cipésmester. Kovács István zalaegerszegi cipésmester. Kovács Jenő kecskeméti cipésmester. Kiss J. Ferencz debreczeni cipésmester. Nemes Gábor debreczeni cipésmester. Sámson Izsák kolozsvári cipésmester. Németh Sándor székesfehérvári cipésmester. Szabó István erzsébetvárosi cipésmester. Segesdi Imre veszprémi cipésmester. Svandla Ede rozsnói cipésmester. Torszin Elek nagyváradai cipésmester. Korstein Mór gyöngyösi cipésmester. Salamon Ignác miskolci cipésmester. Weisz Lipót nagyváradai cipésmester. Udvarhelyi Balázs debreczeni cipésmester.

III. csoport nagy és kis községek.

I. Aranyérmeket nyert: I. Halász Jenő gödöllői cipésmester. A debreczeni cipészársulat aranyérmeket nyerte: Csongár Benedek oraviczai cipésmester.

II. Ezüstérmeket nyertek: Hader János kalocsai cipésmester. Göröcs Farkas kiskunfélegyházi cipésmester. Szűcs Antal orosházi cipésmester. Schillinger Antal pankotai cipésmester. Rózsa István gödöllői cipésmester.

III. Bronzérmeket nyertek: Peckó János pankotai cipésmester. Tapody István kiskunfélegyházi cipésmester, ifj. Bartha Antal szilágysomlyói cipésmester, ifj. Gal László nagyszalontai cipésmester Horváth Ferencz szentgothárdi cipésmester. Hold András újpesti kaptafakesztő.

IV. Elismerő oklevelet nyertek: Kelemen János békéscsabai cipésmester. Korn Miksa törökszentmiklósi cipésmester. Megyesi József csongrádi cipésmester. Nánessy Gyula magyarlaposi cipésmester. Orban Márton gyalui cipésmester. Pónyi Péter salgótarjáni cipésmester.

IV. csoport szövetkezetek.

I. Aranyérmeket nyertek: „Miskolc és vidéke bőripari hitelszövetkezet“ termelő szakszervezetje. A debreczeni cipészársulat aranyérmeket nyerte: „Marosvásárhelyi ipari hitelszövetkezet“ cipész szakszervezetje.

II. Ezüstérmeket nyertek: „Budapesti cipésszak ipari hitelszövetkezet“. „Váczi ipari és gazdasági hitelszövetkezet“ bőripari szakszervezetje. „Szegedi ipartestület bőripari szövetkezet“. A „Debreczeni cipészársulat“ által adományozott s a legjobb szakrajzért kiadandó aranyérmeket nyerte: Galambos Imre hódmezővásárhelyi cipész szabász.

Délutáni levél.

(A sárról.)

Az ujságírók tábora két részre oszlik. Az egyik a kisebb tábor. Ezek az eszményekért küzdenek. Küzdesök lehetőleg önzetlen, önfeláldozó. Jutalmuk a tüske, némelykor koszoruba fonva, máskor darabonként szurva a szív tájkára. A nagyobbik tábor tollas katonái az eszményt csak czégerül mutogatják a tukó fejü, vaksi közönségnek, melynek éppenséggel nem tulajdonsága: az ítélőképesség. Hamis jelszavak, hangzatos szólásokban észrevétlenül bele lehet adni ezeknek a bödönfejűeknek bármiféle üzér érdeket és alacsonytságot. Ugyanis az ujságíróknak a nagyobbik tábora okos üzérkedéssel gyarapítja a tollait. Nem rovom meg őket érte, hisz az olyan abderai felfogás, milyennel az olvasók seregében lépten-nyomon találkozunk, nem is érdemel mást, minthogy orránál fogva vezetgessék. Vezetgetik is; mert száz ember közül alig kerül egy, a ki nem az ujságjából szopná a véleményét, a ki a maga fejével is merészelne gondolkodni, a maga szemével is merészelne látni. A jobb izlésről meg ne is beszéljünk, ezt nap mint nap keresztre feszítik az ujságírók, mint az érdemes közönség.

Kiszámíthatatlan az a rontás, melyet az ujságírói tollal elkövetnek ha azt a tollat lelkiösmeretlen, önösczélú alakok ragadják kézbe. Egész nemzedéket fertőztetnek meg, a legédesebb, legizgatóbb aszuban lopván be a nyalánk közönségnek a mérget, mely a legundokabb mesterséges fertőbe fűrészt, sülyesztli a bódult olvasót, mely utoljára maga is szent meggyőződésül fogadja, hogy nincs kedvesebb fürdő a sarnál, nincs életetőbb pára, mint a mi a mocsár bűzhödt dágványából párolog ki.

Pedig az ujságírás aranykorában, legalább nálunk, az ujságíró eszményeket szolgált. Sasszárnyakon röptette a tisztább, a magasabb légkör felé az olvasókat, kiknek szeméről hullott a tályog, lelkeről törlődött a por. Ma a sötétségbe, a sárba rántanak le mindent, de mindent a lap-pangva martalóczkodó démoni erők. Alig hihetem, hogy az üzér ujságírók megtévelyített, megtörtötött, izléstelenlenségre, erkölcstelenségre nevelt, idegenlelkü majomkodásra kaptott korcs nem edékével hazánkat fentarthatjuk. Iszonyatos romlás, bomlás lesz a vége, hahogy magyarjaink a szégyenletes járszalag alól nem szabadítják magukat, hahogy a magok fejével nem kezdenek gondolkodni, a magok becsületes magyar szívével nem kezdenek érezni, a magok szemével nem kezdenek szemlélődni, okosan megkülönböztetve a kristály patakot a bűz-

hődt mocsártól, a melynek sarában szinte öntudatlanul fetreng a bódult újságfalóknak nagyobb része.

Szabad Hajdu.

NAPI HIREK.

István király napja.

Budapest székesfővárosba ezrével özönlik a vidéki nép, mert holnap lesz Szent István király napja, melyen az első magyar király ereklyeként őrizett kezét hódoló és pompázó körmenetben fogják körülhordozni. Hirszerint az ideai Szent István ünnepen királyunk is részt vesz. Ezzel a hírrel kapcsolatban tudatjuk olvasóinkkal, hogy lapunk közelebbi száma az ünnepek miatt legközelebb szombaton fog megjelenni.

Papválasztás Debreczenben.

Nagy napja van ma a debreczeni kálvinista egyháznak. Reggel 9 órakor papválasztó gyűlésre sereglett össze a szavazó polgárság tekintélyes tömege. A nagy templom egészen megtelt a jogát érvényesíteni szándékozó polgársággal. Biber József esztári lelkész, egyházmegyei tanácsbíró, mint az egyházmegye egyik kiküldöttje nyitotta meg a választógyűlést. Világos, szép szavakkal jelentette ki, hogy a mai nap jelentős mozzanata ritkán ismétlődik az egyház történelmében. Mert mikor meghívás útján történik a választás: akkor a hívők közössége keresi föl bizalmába az illetőt, kit arra méltónak talált, ellentétben a választással, mikor a pályázó lelkészek fordulnak a közönség bizalmához. Az egyházi törvények idevágó pontjait felolvastván, fölvetette a kérdést: akarja-e Debreczen polgársága, hogy nagytiszteletű Szele György bakonyiszei lelkész meghívás útján választassék meg, néhai, nagynevű Mitrovics Gyula lelkész helyére? Az egész nagy templom azt zugja: „Éljen Szele György, debreczeni pap!” Már ekkor el volt döntve a mai nap sorsa. Ezután arra nézve kért választ az elnök, hogy Szele György lelkész ur elfogadja-e a meghívást? Dr. Ferenczy Gyula, akadémiai tanár átnyújtotta nt. Szele György nyilatkozatát, melyben örömmel tölti be a diszes helyet megválasztása esetén. Az elnök most azt a kérdést teszi fel, hogy van-e valaki, aki nem óhajtja Szele György lelkész ur meghívását? S mivel akadt néminemű ellenzék, Biber József a választási törvények értelmében felhívja a szavazattal bíró egyháztagságokat, hogy az ellenpróba megajtése céljából azok, kik Szele György lelkész ur meghívását nem óhajtják: a kiküldött két egyházi bizottság előtt az egyház tanácstermében s a tanítók otthonában jelentkezzenek. Kint az utcán, a templom körül csak Szele György nevét dörögte a deákság, a mely igazságszeretében ezúttal sem csalódott.

A lelkes hangulat egészen a záróra kitüzéséig tartott s az eredmény kihirdetésekor, déli fél egy órakor a tetőpontra hágott. Biber József elnök messzecsengő szavakkal hirdette ki az örvendetes eredményt, hogy **a szavazattal bíró 3488 egyháztagnak közül nagyt. Szele György lelkész ur meghívása ellen 215 szavazó nyilatkozott**; ez a szám igen csekély lévén az összes létszám egyharmadához, **1200-hoz képest: nagyt. Szele György urat törvényesen megválasztott lelkésznek jelenti ki.**

A jelenlevő nagyszámu polgárság és ifjuság lelkes éljenzéssel fogadta a derék, nagy tudományu, igaz papi ember: Szele György megválasztását.

A városházáról.

Csóka Sámuel tanácsnok ma kezdi meg egy óra terjedő szabadság idejét.

Soltész Farkas gyásza.

Vármegyei közéletünk és református egyházunk jeles tagját nt. Soltész Farkas nyugalmazott lelkészt a legnagyobb csapás érte: Elvesztette szeretett hitvesét. Vele együtt osztoznak e gyászbán Pénzes Sándor vármegyei arvaszéki elnök és dr. Oláh Miklós törvényszéki bíró, mint vők, családjaikkal. A közreboasztott gyászlelivel így hangzik:

Mély fájdalommal tudatjuk a felejtetlen jó nő, anya, anyós, nagyanya, testvér és rokonnak néhai **SOLTÉSZ FARKASNÉ Benedek Mariának**, élete 68-ik, boldog házasságának 45-ik évében, hosszas szenvedés után, folyó hó 18-ikán reggel 5 órakor történt gyászos elhunytát. Kedves halottunk földi részei f. hó 20-ik napján délelőtt fél 11 órakor fognak a Török Balint utca 10-ik számú háznál, az ev. ref. egyház szertartása szerint tartandó rövid ima után a Kossuth-utcai sírkertben örök nyugalomra helyeztetni. Mely végtisztességtételre rokonainkat, isme róseinket bánatos szívvel meghívjuk. Debreczen, 1903. évi augusztus hó 18-an. Férje: Soltész Farkas, gyermekei: Soltész Anna férjével Pénzes Sándorral és gyermekeivel: Miklós, Ilona és Gyulával; Soltész Mária férjével Dr. Oláh Miklóssal; özv. Soltész Károlyné született Hauser Gizella gyermekeivel László és Irénnel. Testvére: Benedek Pál nevével és gyermekeivel. Öszinte részvétellel osztozunk a család gyászában.

A szegedi honvéd karnagy ügye.

Lapunk olvasóit elég részletesen tájékoztattuk a szegedi fölháborító esetről, a hazafisága miatt elüldözött Kerner Jenő kerületi honvédkarnagy esetről, kit a Kossuth nóta négy taktusa miatt rövid uton csaptak el tisztességéből, melyben a magyar zeneművészetnek uttörője, a leglelkesebb istápolója volt. Ez elcsapatás történetére vonatkozólag tegnap közöltük a derék honvéd karmesternek egy férfias nyilatkozatát, mely megvilágítja, hogy a honvédséget is mily megdöbbentő mértékben méltelyezte meg az osztrák-ármé szellem. Most pedig abban a helyzetben vagyunk, hogy Kerner Jenő lapunk felelős szerkesztőjéhez, kivel régi igaz barátok, levelet intézett az eset meg-

világosítására. Mi ebből a levélből közlünk némely részletet, mert az osztrák konkolyvetők nem átalakodnak gyanúsításokkal körülhálózni ezt a kiváló tehetségű, erős magyar érzésű zeneművészt, kinek esetét szövátétel végett ajánljuk a dekreczeni és hajdúvármegyei függetlenségi képviselők érdeklődésére, kiknek részletesebb adatokkal készségesen szolgálunk. Ime néhány jellemző részlet a mi kedves barátunk és bajtársunk leveléből:

Bizony engem kiüldöztek hazafiságom miatt. Még lesz alkalom bővebben nyilatkozni arról a „hajszaról”, mely ellenem megindult s egy hónap óta folyt a honvéd felsőbb körök részéről... Majd ezután, a lapunkban már tegnap közölt nyilatkozatának közlésére kérvén bennünket, így folytatja: — „A beküldött nyilatkozatból is láthatod, hogy miként viselkedtek. — S mindezt oly időben vitték véghez — mi alatt én szabadságon voltam. **A felhozott ürügyek egyébként tarthatatlanok.** Hiszen a Kossuth-nóta melódrama miatt 9 hónapi vizsgálat volt ellenem. Próba mulasztások miatt pedig — szerződéseim szerint — először 20–200 koronáig terjedő pénzbírsággal kellett volna, hogy büntessenek. — Szerződéseim azt mondja, hogyha a pénzbüntetések kellő eredményre nem vezetnek, csakis akkor lehet elbocsátásomat javaslatba hozni. **Én pedig sohasem voltam büntetve**; zenekarom pedig, hogy milyen niveau állott — azt a tények igazolják — és a közönség. (Magam is tudom, hogy a közönség minden egyes alkalommal tüntetőleg ünnepelte Kerner és a zenekarát. Fel. Szerk.) Egyszóval a tisztikar megszavaztatása — **ámítás** volt. Ezt akartam még neked tudomásodra hozni. Én az összes nemzeti dalok történetét írtam meg. Azt hiszem, a történetet nem lehet meghamisítani. Ott a hol a szabadságharcról van szó — benne kell lenni a Kossuth-nótának is. Én 4 taktust vettem bele. A 48-as forradalmat — illetve: **önvédelmi harcot (!)** nem lehet elsikkasztani a történelemből...”

Végül megemlítjük még azt is, hogy a mi kedves művész barátunk és bajtársunk újabbán egy „Pusztaszeri Indulót” szerzett, melyet a szegedi hazafias „Árpád Egyesületnek” ajánlott, mely eredeti, igazi harci induló, régi magyar stylben és ezt a darabot a pusztaszeri országos ünnepen már játszani is fogja (augusztus 23.) a szegedi híres Urbán cigány...

Ime a magyar hazafinak ez a sorsa a honvédségnél is. Elüldözik, ha még oly kiváló tehetségű is, mert nincs inyére az osztráknak.

Kíváncsiak vagyunk, vajon meddig tűr még ez a bivalybőrű nemzet és hogy az osztrák pimaszkodásnak meddig terjed a határa? Egyébként a szegedi honvédkarnagy ügyére még visszatérünk. Mert nem utolsó botrány ez, midőn a magyar honvédségtől hazafisága miatt üldöznek el valakit.

A debreczeni „Egyetértés” Kolozsvártt.

Ma hajnalban érkezett haza az „Egyetértés” dalárdája és zenekara a kolozsvári mäv. műhelyben fennálló „Összhang” dal és zeneegyesület zászlószentelési ünnepélyéről, a mely ünnepély óriási méreteinél fogva valószínűleg országos ünnepélynek mondható. Az ünnepély élén gróf Bély Ákos kolozs megye főispánja, Hegedüs Sándor és báró Feiltsch Arthur országos képvis., Török Sándor műhely főnök és az erdélyi társadalom

több előkelő tagja állott, kiknek közreműködése az ünnepély fényét nagyban emelte. Az ország minden részéből érkeztek oda dalárdák és zenekarok, hogy az ünnepséggel egybekötött dal- és zeneversenyen részt vehessenek. Megjelent ott a küzdőtéren Budapest 2 dalárdával, azonkívül Szolnok, Piski, S.-A. Ujhely, Szeged, Debreczen stb. Kolozsvár maga 3 dalegyesülettel működött közre. A zászlószentelés vasárnap a Szt.-Mihály templomban és a gyönyörű Matyás szobor előtt folyt le, mintegy 20,000 ember jelenlétében, oly érdeklődés mellett, amilyenre még a Kolozsváriak sem emlékeznek. Ugyanaznap volt a diszelődés a teljesen megtelt nemzeti színházban egy 5 tagú zsűri előtt, a melynek elnöke Farkas Ödön a kolozsvári zeneakadémia igazgatója volt, tagjai pedig Kolozsvár legkiválóbb zenészei. A verseny után kihirdették a jury ítéletét, a mely szerint a debreczeni „Egyetértés” úgy a versenydarab nehezségét, — mint az előadás szabatos és finom arnyalatát és a hanganyag kiváló minőségét tekintve első díjat: egy diszes ezüst serleget kapott. E kitüntetés a dalegyesület Lányi Ernő „Rákóczy a határon” című hatásos darabjával érte el, a melyet főiskolánk szivességéből engedett át ez alkalomra és a mely hatalmas kar a közönségre igen nagy hatást tett. Az „Egyetértés” zenekara Erkel „Hunyady László” nyitányjával lépett síkra és e nehéz műnek remek előadásával szintén első díjra tartott méltónak. E szerint mindkét első díjat az „Egyetértés” nyerte el. Az ott tartózkodás harmadik és utolsó napján E. Kovács Gyula, a geszvári Petőfi ünnepélyen évekké elelőtt hirtelen elhunyt kiváló tragikus színész sírját keresték fel és koszorúzták meg az Egyetértés tagjai egy gyász-dal kíséretében, mely alkalommal a nemzeti színház tagja Tompa Kálmán, E. Kovács Gyula utóda, remek szép ódával fejezte ki halálját a debreczeniek előtt kegyeletes megemlékezésükért. Az „Egyetértés” tagjai elragadtatással beszélnek a szíves fogadtatásról, a melyben a kolozsvári közönség őket szinte tüntetőleg részesítette és a melynek végső akkordja a páratlanul lelkes és szívélyes bucsuzás volt. A kolozsváriak kitüntető vendégszeretete és a nagyszabású fényes ünnepség bizonyára megmarad ifjadalosaink emlékezetében, és buzdítani fogja őket a további haladásra.

A jövő évi költségvetés.

Roncsik Lajos városi főszámvevő hetek óta a jövő évi költségvetés összeállításán dolgozik. A költségvetés ma már ugyszólván egybe is van állítva, úgy, hogy a jövő héten teljesen készen lesz és mindjárt szét is küldik a bizottsági tagoknak. A végösszegeket még nem állította össze a főszámvevő, de azt is meglehet állapítani, hogy a pótdadó kevesebb lesz, mint amennyi jelenleg.

Orvosi körökből.

Balkányi Emil dr. IV. ker. orvos ha-zaérkezett.

Kettős öngyilkossági kísérlet.

Közös volt a sorsuk, közös a szenvedésük, közösen akartak megválni az élettől. Megelégtették a vigságot, az élvezeteket, mely csupa csalódást, bánatot juttatott nekik osztályrészül. A megbánás késő, a becsületesség útjára vissza nem térhetnek és mikor már torkig vannak az élvezetekkel, gyönyörökkel, vágyakoznak attól szabadulni és más

utat nem találnak, csak a halált. Így cselekedett tegnap este a Tizenháromváros-utca 23. sz. házában B. Nagy Erzsébet 20 éves és Tar Mária 19 éves leány. Közös elhatározással marólugot ittak. Súlyosan sérülve szállították a kórházba a két szerencsétlen leányt.

Vak tüzilárma.

Tegnap este nyolcz órakor a Kistemplomból tüzet jelzett az ör. A torony ablakán kidugott zászló, a város keleti részén jelezte a tüzet. A tüzoltóság nyomban kivonult Publig Ernő h. főparancsnok vezetésével a helyszínére, azonban dolguk nem akadt. A 7-ik huszárezred udvarán volt a tűz, mely az udvaron garmadában felhamozva volt szalmát, maga a katonaság gyújtotta fel, még pedig a katonai parancsnokság rendelkezése. Az ezredes lova ugyanis ragályos betegségben elhullott s hogy a ragálytól a többi lovakat megmentsek, az istállót kiürítették, a benne lévő összes szalmát az udvaron elégették.

A debreczeni honvédhuszárok veszedelmében.

A biharmegyei Szent-András községben hétfőn este nagy veszedelemben forgott egy század huszárló. A debreczeni 2. huszárezred egy századát szállásoltak be a községbe átvonulásuk alkalmával. Hétfőn este tíz óra tájban a községi bíró udvarán levő szénakazal ismeretlen okból kigyuladt és lánggal borította be az egész környéket. A már lefeküdt huszárság rémülten ugrott fel és sietett a lovak s a felhalmozott kincstári javak megmentésére. A mentés szerencsére sikerült. A tüzet hosszas lokalizálás után, melyben részt vett a Nagyváradról kivonult tüzoltóság is, eloltották.

Szintársulat Hajdu-Böszörményben.

Szilágyi Dezső művészi neve és tehetsége ösmert a debreczeniek előtt is. A telen vendégszerepelt nálunk „A koldusdiák” operette Ollendorf ezredeseben. Azonban azóta felesapott színigazgatónak. Nagyobb, jól szervezett szintársulattal járja a vidék előkelőbb városait és mint az érdemes művésztől értesülünk, most Hajduböszörménybe készül társulatával, mely alkalomból dr. Benedek János országgyűlési képviselő, a böszörményi választó kerület szeretett képviselője, a következő hazafias, szép ajánló levelet intézte Szilágyi igazgatóhoz, az ő korábbi soraira válaszolván:

Igen tisztelt Igazgató Ur!

Örömmel vettem szíves értesítését arról, hogy szintársulatával legközelebb Hajdu-Böszörménybe megy. Negyon szép és okos vállalkozás, melyhez én Önnek a legteljesebb sikert kívánom, s meg is vagyok győződve, arról, hogy a Hajduság e derék városanak hazafias közönsége méltó fogadtatással fogja viszonzni az Ön kipróbált művészi tehetségével vezetett társulatának nemes faradozását.

Azt izenem az én szeretett választóimnak a hajdu-böszörményi igaz magyaroknak hogy a hazai művészet, tehát a színészet pártolása nem csak gyönyörködtető és szép dolog, hanem hazafias kötelesség is.

Nyelvében él a nemzet, s a magyar színművészet a magyar nyelvet, a magyar dalt, a magyar költészetet műveli; feltarja és a művészet sugaraival bearanyozza dicsőséges multunkat; öntudatra ébreszti a nemzeti szellemet; küzdelemre, bizalomra serkenti a tétlen csüggedőket!

Pártoljuk tehát a nemzeti küzdelem szellemi harczosainak önfeláldozó táborát: a színészeket, a mi magyar művészeinket.

Hajduböszörménybe érkezéséről pedig tessék engem értesíteni, hogy egy pár elő-

adásra magam is leránduljak az en nagyra becsült választó polgártársaim közé ez alkalomból.

Még egyszer sikert és áldást kívánva az Ön nemes vállalkozására, igaz nagyra becsüléssel vagyok t. Igazgató urnak készséges hive és barátja **Benedek János**, országgyűlési képviselő.

A „Jugend” kitiltása.

Az egész ország közóhajanak meglegedése kíséri a belügyminiszteriumnak azt a rendeletét, melylyel a Münchenben megjelenő „Jugend” című hetilaptól a postai szállítás jogát az ország területére megvonta. Orezatlan támadása, melylyel az izetlenkedő lator lap nemzeti méltóságunkra piszkolódásait szórni igyekezett, érintetlenül hullott vissza sörszagu életanyajára. Durva támadása országszerte felháborodást keltett annyival is inkább, mert kenyérének egyrészét mégis csak tőlünk kapta s mégsem atallotta, hogy piszokba mártott tollát ránk freccsentse. A lapok egyetertően — hisz nem is cselekedhettek volna másképp — a megbotránkozás hangján utasították vissza izetlenkedő tónusát a német lapnak s ennek nyomán megindult a bojkott az egész országban. — A kávéházak, klubok, magánosok, egymásután küldték vissza a Jugendot, s egyszersmind a további előfizetést is beszüntették. — Ennek a közhangulatnak a hatása atatt azután a belügyminiszter is hazafias cselekedetet velt teljesíteni, amikor a lapot kitiltotta. Amint ugyanis a „Budapesti Tudósító” jelenti, a belügyminiszterium a Münchenben megjelenő „Jugend” című hetilaptól a postai szállítás jogát az egész ország területére nézve megvonta.

Herkules fürdőből

írják, hogy az idei fürdőszezon fényes bizonyosságát adta annak, miszerint hazánk ezen európai hírnevű fürdő és nyaralóhelye, ugyszólván nélkülözhetetlen lett a reumatikus és csuzos bajokban szenvedő emberiség előtt. A fürdővendégek névsorában képviselve van Európa legtöbb államának lakosága, de legörvendetesebb jelenség a magyar közönség számanak evröl-evröl való szaporodása. A fürdő, kedvező fekvésénél fogva kellemes tartózkodási hely üdülő betegek részére is, sőt szeptemberben a hegy-mászók és kirándulók kevés oly szép képben gyönyörködhetnek, mint amit a természetől olyan remekül alkotott keretben a fürdő gyönyörű tajképe nyújt. Az anylis fürdőigazgatóság figyelme főkéé oda irányul, hogy a fürdővendégek kényelem és ocsó élet dolgában teljesen ki legyenek elégitve. Nagyban hozzájárul Herkulesfürdő népszerűségének emeléséhez a fürdő kitünő orvosa: dr. Arányi Zsigmond, ki modern és lelkiismeretes kezelése, továbbá előzékeny modoraért méltán megérdemli betegeinek háláját és szeretetét.

Munkaszünet Szent István napján.

A f. évi augusztus hó 20 dikára eső Szent István napja, mint nemzeti ünnep, szigorított munkaszünetes nap lévén, folytathatók:

1. Egész napon át a városunkban folytatott ipar- és kereskedelmi üzletágak közül csupán a czukrász és mézeskalácsos, fényképész, iparosok, fürdő intézetek, hirdalok elárusítása és széthordása, jéggyártás és szállítás; kenyér, péksütemény, tej és gyümölcs elárusítása és szállítása s ezek árusítására berendezett üzletekből és a pékműhelyekkel kapcsolatosan kicsinybeni elárusi-

tás céljaira különállóan létesített kereskedelmi üzletekből, azonban műhelyi segédszemélyzet alkalmazása nélkül; nyomdaiparnál a halasztást nem tűrő állami és hatósági nyomtatványok, színlapok, műsorok, gyászjelentések előállítás; szálloda, vendéglő, sör, pálinka, bormérő, kávémérő iparok; szódavíz gyártása előállítás és szállítása.

2. Déli 12 óráig: borbély és fodrász iparnál; gyorsárú fuvarozása, kisiparnál a sürgősen rendelt javítási munkálatok, magánosok által a sütőhöz sütés céljából vitt tészta és húsfélék kisütése, de legfeljebb erre önként vállalkozott egy munkás által végezhető, mészáros, hentes és kolbászkészítő iparnál az elkészítés, előállítás, és szállítás; sertéshizláló telepeken a hizlaláshoz szükséges anyagok szállítása, a sertéseknek a szállásokba bebajtása.

3. Délután 10 óráig: Minden a napi élelmiszer körébe tartozó cikkek u. m.: zöldségfélék, só, liszt, cukor, kávé, fűszer, bor, tea, rum, esemegék, főzelékek, hús- neműek, stb. előállítás, szatócás üzletekben is az előállítás és házhoz szállítás.

Az itt elő nem sorolt iparok és kereskedelmi üzletek, tehát a mondott napon reggeli 6 órától másnap reggeli 6 óráig egyáltalában nem folytathatók s illetőleg ki sem nyithatók.

Innét-onnét.

(Katonákról).

Szép szál csapat Vilmos huszár gyalogolt tegnap délután a Kossuth-utczáról. A város- és kaszinó közötti részen nyalka hadnagy vágott elébök. Mintha dróton rántottak volna, iziben úgy kiegyenesedett, kiigazodott a napsütötte arcu huszárcsapat, midőn a nyalka „firer“ legelő harsány hangon kiáltotta:

— Hapták! Linksz sőt! . . .

Olyan különös érzés nyilallott a szívembe, hogy Debreczen utcáján ilyen vadidegen nyelven ugratják a legmagyarabb katonát, a huszárt. Szégyenelhetjük magunkat.

Valahol a jászöldön gyakoroltazott akkor az ezred. Csinos jászvároskában tartottunk pihenőt. Este a rendes vacsorázó helyen gyűlt össze a tisztikar. Kedves nyári este volt. Többen még vacsora után is fennmaradtunk. Valamelyik jó pajtásunkat bucsuztattak . . . Egy külön asztalnál néhány az osztrák armádiából áthelyezett törzstiszt és törzstisztjelölt üldögélt. Ők dajcsoltak . . . Mi pedig fiatalok hosszú asztal mellett fogyasztottuk a buczkák levét. Igazi magyar kedvünk volt. Kapitány már alig került közénk, de annál több volt a főhadnagy, hadnagy meg a kadét . . . És a hogy kedvünk derült: következtek a szebnél-szebb magyar nóták . . . Előbb a szerelmesek, majd a hazafiasak. A nyári éjszakában felségesen zendült a „Hazádnak rendületlenül.“ majd az „Isten áld meg a magyart“ dallama. Lelekesen ragyogott a szem, meg-meg esördült a kard . . . Es mindig esendesebb-esendesebb lett a szomszéd főurak asztala . . . Majd felállottak és savanyu képpel távoztak a lombos akáczfák alól. Akkor történt ez, mikor szíjfedő társaságunk a Bach-

korszakban született, a német zsandárral csufondároskodó betyár nótára zendített rá.

Elértem a balárt,
Utánam a zsandár . . .
Haragszik a,—szika—szika
Kutya . . . zsandár,
Hogy utól nem érhet!

Megjegyzem, hogy eredetileg a „kutya német“ haragszik a szöveg szerint. Minekünk felebbvalóinkra való tekintetből kellett módosítani és használni a „zsandári“ kifejezést, ugyanis ezek a tiszturak törzsszökök osztrákok voltak, a mi ezredünk pedig törzsszökök magyar honvédezed . . . Hat ezért nem szégyenelhetjük magunkat?

A honvédbe ojtott osztrák német tiszt haladása biztosítva van. Övék a pléhgallér és a dicsőség a mi jobb és külömb sorsra érdemes honvédségünkénél. Hanem bezzeg a magyarfiuknak, a magyar tisztnek nagyrészenek nincs más vágyakodásuk, mint szabadulni ebből a purgatoriumból. Több derék magyar bajtársamnak figyelemmel kísérttem a sorsát és csak ezen jászöldi nótastársaságból is többnek láttam, látom a hajótörést. Pedig telivér, pompás magyar katonatisztnek mindannyian. Erkölcseleg sem szennyesek, testileg sem rokkantak, mégis csalódott, megtört lélekkel menekültek a honvédségtől, hol még ma is kedvesebb az idegen, az osztrák-német, kit elé helyeztek még a Ludovikásainknak is! . . .

És még az oláhtól, a szásztól, a rácztól, a tóttól követeljük, hogy becsüljenek meg minket. Miért? Hisz a tulajdon tüzhelynél, a tulajdon zászlónk alatt sines a fiainknak becsületök, előhaladások és biztos oltalmok? Szégyenelhetjük magunkat.

nemes Portörő Kelemen.

IRODALOM.

—
Búcsú.

Öreg akáczfák isten veletek
Ugyse leszek már soka köztetek.
Szürke testetek sebzett derekát
Utoljára hadd öleljem át.

Mennek a fehér vándor fellegek
Öreg akáczfák én is elmegyek.
Bucszavamhoz panasz is vegyül
Nem megyek még-e köszönetlenül.

Tudom, hogy sokszor unalmas voltam,
Minden kis bajom elpanaszoltam
Hanem azért ti meghallgattatok
Szomorun, halkan bólogattatok.

Azt a szerelmes titkos suttogást,
Azt a hervadó levélhullatást,
Hogy milyen hiven példázott engem,
Soha soha el nem felejttem.

Hogyha szívembe vágyak estek,
Tudom, hogy mindet elmondtam nektek;
Ti tudjátok, hogy nem az én hibám,
Hogy nem lehettem boldog igazán.

Öreg akáczfák isten veletek,
Ugyse leszek már soka köztetek,
Szürke testetek sebzett derekát
Utoljára hadd öleljem át . . .

Kató József.

Debreczeni származásu lelkész sikere Amerikában.

— A panszlávok között. —

Kováts Kálmán Mc. Keesporti (Amerika) plebánosról és hazafias lapszerkesztőről, kit lapja révén többször is említettünk, sokan nem is tudják, hogy törzsszökök debreczeni származásu. Szülei, testvérei ma is élnek itt, sőt családját a tengerentúrról is segítyezi a hü fiu, kinek édes anyját, egy tisztos, derék debreczeni polgárasszonyt, személyesen is ösmerjük. Ők büszkék lehetnek gyermekökre, mert Kováts Kálmán római katolikus magyar plebános még hazai tartózkodásaalkalmával kiemelkedett a szürke tömegeből. Lángoló hazaszeretete, kiolthatatlan fajimádása tették nevét emlékezetessé a szegedvidéki nagy magyar román, hol a függetlenségipárt zászlója mellett, mint egyik lelkes, tántorithatatlan vezér ember, az üldöztetések daczára is, készen önmagát feláldozni, kitartott a derék debreczeni Kováts Kálmán, a ki midőn a hazai mecsarasállapotoktól megundorodva tengerentúrra vándorolt ki a magyarságért való küzdést nem adta fel, sőt fokozottan folytatja.

Az amerikai panszláv tábor közepébe ékelve küzd az ott való magyarság fentartásaért. Már négy év óta tart ezen dicséretes szep küzdése, mely hogy nem volt meddő, bizonyítja az alábbi amerikai ujság közlemény, mely Kováts Kálmán amerikai küzdéseiről, sikereiről következőket jegyezte — fel:

(Négy esztendő.) A jövő héten szerdán lesz négy esztendeje annak, hogy Kováts Kálmán McKeesportra érkezvén, a magyar hitközségben elfoglalta plebánosi állását. Akkor ide őt Kohányi Tihamér a „Szabadság“ szerkesztője vezette be, mint a ki e hitközségnek előbb lelkesedésével formális megalapítója volt.

Hitközségünk akkor még nagyon is gyenge virág volt, mikor a plebános átvette a pénztár kezelését, abban csak 580 dollár készpénzt talált s ime ma 4 év után már, kerék 60.000 dollarra beszülik azt a tulajdont, a mely itt a róm. kath. magyar hitközség tulajdonát képezi. Pedig négy év előtt még csak egy szeket, vagy egy kanalat sem mondhattunk McKeesporton mi magyarok a magunkénak. Igaz ugyan, hogy adósságunk ma 30.000 dollár, de hát az a jó Isten, a ki négy év alatt ime ennyire megsegített bennünket, majd meg fog segíteni ezután még a többire is, csak bizzunk benne!

Az elért eredményért legyen hála Istennek, a dicsőség koszorúja pedig illesse meg azokat, a kik e nagy es nehéz munkában, Isten dicsőségéért s itt elnyomott és lenézett magyar nemzetünk neve felmagasztaltatásáért velünk együtt önzetlen munkát végeztek.

Némelyek azóta közzülünk, a kik tudniillik ekkor szívök boldogságot látták betöltve azzal, hogy a panszlavizmus kellő közepében McKeesporton, megalakulva látták végre Pennsylvánia Államban is az első róm. kath. magyar hitközséget, a sirba költöztek, de emlékü azért örökké élni fog; mert nemcsak betellett szívük vágya az az, az általok lerakott fundamentumon nemcsak felépült Amerika legszebb magyar temploma, de Pennsylvániában ez szerzette meg nem.

11 frt 35 krig mént-ként, valamint a legujabb fekete, fehér és színes **Henneberg Selymekben** 60 kr-tól 11 frt és 35 krig mént-ként. Sima, csikos, koezkás és mintázott, Damast stb.

Menyasszonyi selyem 60 krtól

Méterenként portó és vámmentesen házhoz szállítva. Mintak forduló postával. Schveiczba 2-ös levélbélyeg.

Selyem damast 85 kr-tól 11 f. 80 kr-ig
Selyem bast egész ruhák 9 frt 90 k.-tól 43 f. 25 k.-ig
Foulard selyem mintázott 60 krtól 3 frt 70 krig

Báli selyem 60 krtól 11 frt 35 krig
Menyasszonyi selyem 60 krtól 11 frt 35 krig
Blous selyem 60 krtól 11 frt 35 krig

Selyemgyár Henneberg, Zürich.

zetünknek legelőször azt az elismerést, a melyet itt előbb, többi munkáinkért hiába vártunk.

A czipőről.

(És a debreczeni czipő kiállítás.)

A szépsikerű országos czipész kongresszus már lezajlott, de a czipőkészítők szakkiállításában (ipartestület helyisége) még gyönyörködhetnek az érdeklődők. Éppen azért alkalomszerű ezen sikerült czikkelyecske, mely „a czipőről” közöl érdekes, történeti becsű feljegyzéseket. Ime olvassák:

A formás topánkát már az ókor gavalérijai is kedveltek. Psammetich egyiptomi királyról följegyezték, hogy csak azért vette el a trak Rodopét, mert nagyon esinos kis czipellője volt.

A kínaiakról tudjuk, hogy már a mesés őskorban igyekeztek a labukat czipővel formásra idomítani. Szomszédaik, az indusok még a czipőviselést is kasztok szerint osztályozták. A közönséges nép csak faczipót hordhatott, az előkelő világ bőrczipőt s annál magasabb sarkut, minél nagyobb volt a rangja.

Az egyiptomiak a czipőt papirosból készítették, tehát abból a növényből, amelyből a papirt gyártották.

A zsidók már nagyobb fényűzést tanúsítottak. Fa-, vászon- vagy bőr-saruja minden embernek volt; sőt ünnepnapra drága szövethől való is. A saru becsét bizonyította, hogy kedvesük érzékből készült arczképét a saruira illesztették.

A saru viselésében a rómaiak is kiűntették a rangfokozatot. Magassarku, biborpiros sarut csak a konzul s más előkelő tisztviselő viselhetett. A saru elején négy szalaggal megerősített félhold volt, a patriciusuk jelvénye. Egy szalag s egyszerű fekete saru illette meg a plebejst, míg a rabszolga csak félsarut hordhatott.

A czipő formája a XII. században változott meg, a mikor Henrik anjoui gróf idomtalan lábának eltakarására hosszú, csónak alakú czipőt csináltatott, a melyet a czipő orránál vékony aranylánczsal köttetett össze. A divat gyorsan terjedt, míg végre a kaacsasörü, rövid orru czipő kiszorította, hogy azután háromszögalaku legyen.

Párisnak a XVII. században közmondásosan rossz köveze volt. Alig lehetett rajta járni az amugy sem kényelmes czipőben. Akkor találta föl valaki, hogy a czipőt vastag parafa-réteggel talpalja. Ez rugalmassá tette a járást. Az új divat hamarosan egész Európában elterjedt s a hölgyek magassarku czipőjének eredete arra a korra vezethető vissza.

CSARNOK.

II. Rákóczi Ferencz fejedelem.

(Regényes történet.) (45.)

Irta: **ifjabb Móríc z Pál.**

Rákóczi Rodostóban.

Rodostó kies hely. Ott élte a fejedelem bus öregsége napjait. Beresényi, Csáky, Zay, Mikes Kelemen, Sibrik, Radakovics apát és a többi hívek itt falatoztak a száműzetés keserű kenyerét. A fejedelem békés nyugalomban élt itt. A vallásos buzgólkodásban keresett enyhülést, lelkisére balzsamot. Majdnem mint kolostorban, oly

szigoru életet élt. Időnkint vadászott, olvasgatott, de leginkább esztergályozással üzte magától az ólomlábu idő nehéz, lassu óráit. 1735-ben, április 8-án szállott fel nemes leike az egek urához. Hatvan esztendő élt. Halátlan nemzete ma is idegen földön hagyja porladni, a kinél a hazának hivebb, szeretőbb, önzetlenebb fia még nem született más külb. „A népszabadságért áldozta fel mindenét, önmagát . . .”

A Rákóczi szeretetről.

Rákóczit még arulója sem rágalmazta, kárhoztatta soha. Még a bukás után is száznakozva, tisztelettel tekintett maga Karolyi is e dicső alakra, a kit elarult, megcsalt, de soha megnem gyalázott ez önző lélek sem. Mert Rákócziert rajongott a magyarság. Ezeren és ezeren indultak vele a bujdosásba, ő érette még az edes hazát is ott hagyták. Oly nagy oly nemes, oly büvös ember volt ő. Rajongókat teremtett. Rajongóit és idegenföldben porladó martirjait a — Rákóczi szeretetnek, miként ezt Thaly Kalmán oly meghatóan írja. Felemlítvén Mikes Keletem, a ki mint fiatal apród követte Rákóczit a bujdosásba, számkivetésbe és ki ily edes bus szókkal magyarázta ama büvös köteleket, mely őt, mint az ezeryi bujdosó se-reget, oly csoda erővel füzte Rákóczihoz.

— Énnekem semmi okom nem volt hazából kibujdosni, — csak az, hogy nagyon szerettem a fejedelmet! . . .

Rendkívüli, százmiliók közül kiváló férfi és lánglélek volt az, a kit annyira szerettek . . . Aljas, hitvány, szolga sorsra érdemes nemzet az olyan, a mely az ilyen fiát, vezérét elfeledi és idegen földben engedni porladni. Magyarok! Édes véreim hozzuk őt haza! Temessük őt az edes magyar földbe. Meglassátok, büvös lelket keblünkbe leheli Rákóczi és az alvó, szibbadó nemzet feltámad újból. És mégis csak diadalmaskodik nagy Rákóczi. Kivirágzik a magyar szabadság.

(Végo.)

Nyiltér.

Köszvény- és rheumabetegeknek.

Kik ezen betegségekől alaposan szabadulni akarnak, nem ajánlható eléggé a valódi Vilmos-féle köszvény és rheuma elleni vértisztító thea. Készítője Wilhelm Ferencz gyógyszerész, cs. és kir. udvari szállító, Neunkirchen, Alsó-Ausztria; a párisi és mellbournei kiállításokon a legmagasabb díjjal — aranyéremmel — lett kitüntetve. Kapható **Franz Wilhelm** gyógyszerész cs. és kir. udvari szállítóból Neunkirchen, Alsó-Ausztria, valamint a nevesebb gyógyszerárakban, drogueriákban.

Raktár Debreczenben **Tóth Béla** (2) gyógyszerárakban.

Bor eladás.

Piac-u. 34 sz. a. levő borpinczében **Kitünő borok** kaphatók — hektoliterenként, literje 10 — 15 kr-ával.

Villamos házi csengők és telefonok készítését tartós és gyors kivitelben készít **Földvári L.** debreczeni első elektro-mechanikus, Kossuth u. 1 sz. az udvarban. Jevításoknál **félévi**, új berendezéseknél **másfélévi** díjtalan rendbentartás illetve jótállás biztosítatik. Vidékre soron kívül a leggyorsabb kiszolgálás. Villamos műszerek és felszerelések raktára. Telefonszám 168.

= Intézeti =

leány és fiu kelengyék

az intézetektől kapott előírás szerint

készen kapható és megrendelhető

Donogán és Somossy

Kunz József és Társa utódai cég

fehérenemű osztályában

Debreczen, Kistemplom bazár.

Hordó eladás.

Miután a Debreczeni Szőlő és Bortermelő Szövetkezet 10,000 hektoliter cement hordókat építtetett

1000 darab fahordót,

melyek legnagyobb részben az utóbbi két év alatt szereztettek be, bocsat eladásra.

Az árak helyben hektoliterenként 3—6 korona.

Ugyanott eladó még mintegy **1000 hektoliter 1901. és 1902. évi bor**, — valamint **300 hold szőlő** ez évi termése.

Bővebb értesítést ad a

Debreczeni Szőlő és Bortermelő Szövetkezet

Simonffy-utca (városi bérház) 2 szám.

2372—1903.

Pályázati hirdetmény

Hajdúvármegye Püspökladány községben megüresedett főjegyzői állásra pályázatot hirdetek.

Javadalmazás:

1. Készpénzfizetés 860 kor.
2. Természetbeni lakás.
3. 40 hold 399 □ szántó föld használata, melynek adóját a község fizeti.
4. Marhalevél űrlapok kiállítása, átírása és irányításáért szedhető díjak fele része.
5. Magán munkálatokért a szabályrendeletben előirt díjak.

Felhivom mindazokat, kik ezen állásra pályázni ohajtanak s a pályázatra az 1883 évi I. tetz. értelmében jogositva vannak, felszerelt kérvényeiket **f. évi szept. 4-ig** hozzám adják be.

A választás szept. hó 6. án d. e. 10 órakor Püspökladány község házában fog megejtetni.

Hajduszoboszló, 1903. aug. 11.

Nábráczky

főszolgabíró.

ISKOLAI CÉLOKIA
minden tekintetben
megfelel

legújabb tollunk

548 EF és F szürke

legfinomabb acél, kitünő minőség.

Carl Kuhn & Co., Wien #lapított 1843-ban.
Minden írószerek-kereskedésben kapható.

Ritka alkalom !!

Leszállított árak !

Finom francia batiszt
divatos új mintákban
27 és 32 kr.

Francia delinek
divatos új mintákban
37 és 45 kr.

Jó mosó zefirek
15 és 19 kr.

Bosznay J. és Társa
divatruházában
Debreczen, Kossuth u. 5.

1094—1903 v. k. sz.

Árverési hirdetés.

A debreczeni kir. bíróságnak V. 290/8—1903. sz. végzése folytán közbirre tételik, miszerint Epstein L. Albert részére Brotskó Jenő és neje csegei lakosoktól 287 kor. 22 f. tőke hátralék ennek 1903. évi jun. 5-től számítandó 5% kamatai és eddig összesen 20 k. 84 f. perköltség erejéig 1903. é. február hó 4-én és márczius 31-én bíróilag le és felülfoglalt és 1518 kor. becsült bu- torok, könyvek és egyéb ingóságok 1903 évi aug. hó 24-én d u. 3 óraker kezdetét veendő és Csegén, alperesek lakásán megtartandó nyilvános bírói árverésen, a legtöbbet ígérőnek azona- ni készpénzfizet s mellett, szükség esetén becsáron alul is elfognak adatni.

Debreczen, 1903. évi jul. 31-én.

Oláh Géza bír. kiküldött.

Gróf Dégenfeld József és dr. Bal-
kányi Miklós**Erzsébet szőlő telepének
elárusító helyisége**

DEBRECZENBEN

Simonffy-utcai 1-ső számú városi bérház
3-ik sz. bolthelyiségében**MEGNYILT**

s naponként

friss csemege szőlő
olesón kapható.**Gyomor-, bél- és vértisztító kuránál
már félpohár természetes****Igmándi keserűvíz**

reggelként használva, kitünően beválik.

Kapható gyógytárak és üzletekben, úgy a forrástulajdonos :
Schmidthauer Lajos gyógyyszerésznél Komáromban.**Raktár Budapesten Édeskuty L. cégnél.
Export Amerika és Angolországba.****MIHALOVITS J.**gyógyosztára s gyógyyszerészeti műlaboratoruma a »Kigyó«-hoz
Debreczenben, Fötér 31. sz.**Ajánlja a következő, közkedveltségnek örvendő készítményeit :****Harmat-crème**

arczéptítő s bőrapoló kenőcsét, mely teljesen ártalmatlan, nem zsiroz, tehát nappal is használható s az arcznak üde- séget, finomságot s hamvasságot kölcsönöz. Az arcot tisztí- tja s fehériti. Kiváló eredménnyel használható arczörös- ség, májfolt, sörny, szeplő s egyéb bőrtisztatlanságnál.

— 1 tégely Harmat crème ára 1 korona. —

A kréméhez használandó powder, a

Harmat-arcpor,

mely az arcznak üde, ifju színt kölcsönöz ; három féle szín- ben kapható u. m. fehér, rózsá s crème színben. Kitünő illata, teljesen ártalmatlan volta s finomsága által vetekedik minden más készítménnyel. — Jól tapad és igen jól fed.

Próbadoboz ára 50 fillér Nagyobb dobozó 1 és 2 korona.

A Mollitergin

a legkiválóbb arcz s különösen kéz bőr-ápoló folyadék, mely a bőrnek selyemszerű lágyaságot, bársonyszerű finomságot kölcsönöz. Fehériti az arc- s kéz-bőrt. Teljesen ártalmatlan. Nem zsiros s nem piszkítja a ruhát. Hatása bámulatos és rögtön! Napégette vagy szélkifujta kezeket vagy arczbőrt a legrövidebb idő alatt üdév, finommá tesz. Megbaruult keze- ket eldurvult kézibőrt fehérré, puhává változtat.

Egy üveg Mollitergin ára 1 korona.

Nagy raktár bel- és külföldi gyógyszerkülönlegességekből.**Dr. Borsos-féle Növényi Hajszesz.**

Meggátolja a hajkihullást, a fejbőr megkorpásodását, a haj- végek megtörését s megóv a fejbőr betegségektől. Ilata kel- lemes. Hatása biztos. Használja a egyszerű. Nem zsiroz, nem piszkítja a fehéreműt. Teljesen ártalmatlan. Elősegíti a hajnövést!

— 1 üveg hajszesz ára 1 vagy 2 korona. —

Dr. Borsos-féle Növényi Hajkenőcs.

Azok részére, kik a folyadékot nem kedvelik s inkább a kenőcsnek barátaí, készül ugyanolyan ható anyagból s ugyan olyan kiváló hatásu hajkenőcs is, mint a Borsos-féle hajszesz Ezen hajkenőcs is teljesen ártalmatlan. Hatása gyors, biztos!

— 1 tégely Hajkenőcs ára 1 korona. —

A Mihalovits-féle

Iztelen Csukamájolaj

teljesen iztelen s szagtalan készítmény, mely undort nem okoz s e végből a gyermekek azt szívesen szedik.

A Mihalovits féle

China-bor.	}	1 üveg ára 1 kor. 60 fill.
China-vas-bor.		
Condurangó-bor.		
Pepsin-bor.		

Szomorodni borból kiváló gonddal készült gyógyborok, me- melyek gyógyérték tekintetében versenyeznek minden e nemű készítménnyel.